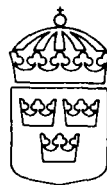

Utrikesutskottets betänkande

1986/87:3

om den svenska krigsmaterielexporten (skr. 1985/86:178) och vissa därmed sammanhängande frågor

UU
1986/87:3

Skrivelsen

Med skrivelse 1985/86:178, dagtecknad den 22 maj 1986, har regeringen överlämnat redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten år 1985.

Skrivelsen innehåller en allmän redogörelse för gällande bestämmelser på området samt en redovisning av exporten tillsammans med vissa kommentarer och noteringar om exportländer. I tabellform redovisas bl. a. dels antalet utförseltillstånd, dels exportens värdemässiga storlek såväl totalt som uppdelad på regioner och länder samt fördelad på olika kategorier krigsmateriel.

Motioner

I motion 1985/86:U226 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkande 1 hemställs

1. att riksdagen som sin mening uttalar att regeringen omedelbart bör avbryta alla vapenleveranser till Indonesien.

(Yrkandena 2, 4 och 5 i motionen har behandlats i UU 1985/86:15, yrkandena 3, 6 och 7 i UU 1985/86:30.)

I motion 1985/86:U403 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkande 9 föreslås

9. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag i anledning av SOU 1984:62 om "Omställning från militär till civil produktion i Sverige".

I motion 1985/86:U407 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen uttalar att samarbetet med NATO på krigsmaterielindustrins område inte är förenligt med Sveriges alliansfrihet,

2. att riksdagen beslutar om totalstopp för svensk vapenexport till USA,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till skärpning av övervakning och kontroll av den svenska krigsmaterielexporten,

4. att riksdagen uttalar att en sådan kontroll framför allt är viktig när det gäller skilda staters inre förhållanden,

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till förstatligande av de viktigaste svenska krigsmaterielproducenterna.

I motion 1985/86:U409 av Georg Andersson m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen angetts om åtgärder för begränsningar, bättre kontroll och redovisning av vapenexporten samt skärpt tillämpning av gällande lagstiftning.

I motion 1985/86:U410 av Pär Granstedt (c) föreslås att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en översyn av reglerna för svensk vapenexport i syfte att skapa säkrare garantier mot att svenska vapen kommer till användning i konflikter mellan eller inom stater.

I motion 1985/86:U411 av Maria Leissner (fp) hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om obligatoriskt slutförbrukningsintyg för all krigsmaterielexport,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stopp för vapenexport till länder som brutit mot slutförbrukningsintyget,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utökad offentlig redovisning av vapenexporten,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder i anledning av Inga Thorssons rapport Med sikte på nedrustning.

I motion 1985/86:U514 av Bertil Måbrink m. fl. (vpk) föreslås i yrkande 3

3. att riksdagen uttalar att all export av vapen och sprängämnen till Iran måste förhindras.

(Yrkandena 1, 2 och 4 har behandlats i UU 1985/86:29.)

Utskottet

De överväganden som ligger bakom nu gällande reglering av svensk krigsmaterielexport har närmare redovisats i propositionerna 1971:146 och 1981/82:196 samt i utskottets betänkanden UU 1981/82:26 och UU 1984/85:5.

Slutsatsen av dessa överväganden är att svensk säkerhetspolitik i väsentliga avseenden grundas på tilliten till den egna industrins förmåga att utveckla och tillverka materiel av betydelse för vår försvarskraft. Det är av stort värde att Sverige inte kommer i sådan beroendeställning till utländska leverantörer att detta kan utnyttjas för påtryckningar eller så att landet i en krissituation, t. ex. en avspärrning, står utan viktig materiel. 1984 års försvarskommitté har också i sitt betänkande Svensk säkerhetspolitik inför 90-talet (SOU 1985:23) framhållit, att en inhemsk försvarsindustri med utvecklings- och produktionskompetens underlättar uppnåendet av dessa mål. Den ökar också möjligheterna att anskaffa materiel som är särskilt anpassad till vår miljö och vårt värnplikssystem. Den ger vidare möjligheter att välja en egen försvarsprofil som minskar effekten av de vapen och motmedel som maktblocken utvecklar mot varandra.

Som framhållits i ovan nämnda betänkanden är emellertid kostnaderna för att upprätthålla nödvändig kapacitet inom försvarsindustrin höga, och viss export kan bidra till kostnadstäckningen. Export av krigsmateriel ger dessutom möjlighet att av beredskapsskäl hålla en viss överkapacitet i försvarsindustrin. Samtidigt är det angeläget att betona att den svenska försvarsindustrin och dess kapacitet i huvudsak bör vara anpassad till den

inhemska försvarsmaktens behov. Exporten måste vara underkastad strikt kontroll; denna ligger inbyggd i riktlinjerna för den svenska krigsmaterielexporten och utövas dessutom genom överläggningar i utrikesnämnden, i den rådgivande nämnden för krigsmaterielexportfrågor samt vid utskottets ärendebehandlingar.

Utskottet har tagit del av den redogörelse om den svenska krigsmaterielexporten som lämnas i skrivelse 1985/86:178 och konstaterar att den innehåller upplysningar som kan bidra till önskvärd större öppenhet rörande den svenska exporten av dylik materiel och ge underlag för en breddning av den allmänna debatten. Utskottet har därutöver ingen kommentar till redogörelsen utan föreslår att den läggs till handlingarna.

Utskottet övergår därefter till att behandla motionerna.

I fyra av dessa, U407 yrkande 3, U409, U410 och U411 begärs översyn av reglerna för svensk krigsmaterielexport syftande till en skärpt övervakning och kontroll; motion U407 hemställer därtill i yrkande 4 om ett uttalande att sådan kontroll framför allt är viktig vad gäller skilda staters inre förhållanden. Motionerna U409 och U411 yrkandena 1 och 2 vill i sammanhanget lägga särskild vikt vid att vidareexport av svensk materiel förhindras.

Bakgrunden till yrkandena är i korthet det politiska och moraliska dilemma som denna export, enligt motionärernas mening, utgör, bl. a. i Sveriges arbete för fred och nedrustning, vidare de svårigheter som uppstår vid tillämpning av nuvarande regler samt det problem som vidareexport av svenska vapen kan innebära.

Utskottet konstaterar, att nu gällande lag på området trädde i kraft den 1 januari 1983 och föregicks av en grundlig parlamentarisk utredning (SOU 1981:39). Denna utredning resulterade i en rad skärpningar. Bl. a. tillkom bestämmelser som innebär att även upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrättigheter utom riket och anordnande av militärt inriktad utbildning i Sverige underkastas tillståndsprövning. Vidare preciserades och skärptes på vissa punkter de riktlinjer som riksdagen antagit 1971, bl. a. vad gäller kravet på slutförbrukningsintyg. År 1984 inrättades ett särskilt tekniskt-vetenskapligt råd hos krigsmaterielinspektionen i frågor rörande gränsdragning mellan civil och militär materiel. År 1985 skedde en ytterligare utbyggnad av kontrollen över krigsmaterielexport, bl. a. genom förstärkning av krigsmaterielinspektionen. Samma år inledde den rådgivande nämnden för krigsmaterielexportfrågor (jfr UU 1984/85:5) sin verksamhet och vidare tillkallades en särskild utredningsman, landshövding Bengt Gustavsson, med uppgift att företa en kartläggning och genomgång av den svenska försvarsmaterielindustris verksamhet i utlandet. – Slutligen bör här också nämnas den möjlighet till kontinuerlig utvärdering som föreligger genom regeringens årliga redogörelse till riksdagen för svensk krigsmaterielexport (jfr ovan) och genom den granskning riksdagen utövar på andra sätt.

Vad särskilt gäller frågan om vidareexport och slutförbrukarintyg noterar utskottet att samtliga utländska köpare numera avkrävs dylika intyg vid försäljning från Sverige av vapensystem, ammunition och reservdelar. Även försäljning av krut och sprängämnen för militärt bruk är sedan den 1 april 1986 underkastad detta krav. Leveranser av komponenter till utländska företag med tillverkningsrättigheter skall regleras av licensavtal som anger slutförbrukarland.

En fråga som berörs i flera av motionerna är huruvida vissa länder skulle ha brutit mot sin försäkran i intygen eller avtalen att inte vidareexportera från Sverige inköpt materiel. Detta är för närvarande föremål för förundersökningar inom rikspolisén och tullkriminalén. Utskottet anser att resultatet av dessa utredningar först bör avvaktas. Om det skulle visa sig att utfästelserna i slutförbrukarintygen inte efterlevts utgår utskottet från att regeringen vidtar effektiva åtgärder.

Sammanfattningsvis anser utskottet att effekterna av ovan redovisade, under senare år vidtagna åtgärder liksom resultatet av pågående utredningar bör avvaktas innan ställningstagande sker beträffande eventuella ytterligare översynen. Utskottet förutsätter att skärpningar av kontrollen genomförs om det visar sig att gällande regler inte har följts.

Motionerna U407 yrkande 3, U409 såvitt avser frågan om slutförbrukarintyg och vidareexport av svensk krigsmateriel (p. 4), U410 och U411 yrkandena 1 och 2 får därmed anses besvarade.

De av riksdagen uppsatta kriterierna för att utförsel av krigsmateriel skall kunna beviljas är – såsom utskottet senast framhållit i betänkande UU 1984/85:13 – att anse som likvärdiga. De skall alla ingå i den totalbedömning regeringen har att göra, och det finns ingen anledning att sätta något eller några av dem framför de övriga. Utskottet avstyrker därför yrkande 4 i motion U407, vari föreslås ett uttalande att kontrollen är särskilt viktig när det gäller staters inre förhållanden.

I fyra av motionerna förespråkas begränsningar av exporten till en angiven krets av stater eller totalförbud avseende vissa enskilda länder. I motion U409 föreslås sålunda att en begränsning till enbart nordiska länder och alliansfria stater utreds, och i motionerna U226 yrkande 1, U407 yrkande 2 och U514 yrkande 3 krävs stopp för export av krigsmateriel till Indonesien, USA resp. Iran. I U407 yrkande 1 föreslås därtill ett uttalande att samarbete med NATO på krigsmaterielindustrins område inte är förenligt med Sveriges alliansfrihet.

De utrikes- och neutralitetspolitiska aspekterna övervägdas noga av den ovannämnda utredningen om svensk krigsmaterielexport. De ingår också som element i totalbedömningen av varje utförselärende. I gällande riktlinjer heter det att utrikes- och neutralitetspolitiska skäl saknar betydelse vid export till de nordiska länderna och till de neutrala staterna i Europa. I fråga om andra länder måste från fall till fall bedömas huruvida nyssnämnda skäl har så ringa vikt att export bör tillåtas.

En begränsning av exporten till att gälla endast ett fåtal länder skulle, anser utskottet, avsevärt försvåra möjligheterna att upprätthålla för Sveriges försvars- och neutralitetspolitik erforderlig tillverkningskapacitet i den egna krigsmaterielindustrin. Därtill kommer säkerhetspolitiska överväganden vad det skulle innebära om export förbjöds till länder som Sverige självt är i behov att importera krigsmateriel ifrån. För ett utförligare resonemang kring krigsmaterielexportens betydelse i dessa avseenden hänvisas till UU 1981/82:26.

Mot denna bakgrund avstyrks yrkandena 1 och 2 i motion U407 och motion U409 vad gäller begränsning av exporten till vissa länder (p. 1).

Beträffande export av krigsmateriel till Indonesien vill utskottet anföra

följande. Enligt gällande riktlinjer får utförsel som innebär ett fullföljande av tidigare åtaganden ske oavsett förhållanden som annars anges som hinder. Den utförsel som för närvarande sker till Indonesien är enligt vad utskottet erfarit endast ett fullföljande av tidigare åtaganden. Frågan om tillämpningen i detta särskilda fall har emellertid ifrågasatts och prövas för närvarande av konstitutionsutskottet.

Motion U226 yrkande 1 avstyrks.

I fråga om Iran har, enligt vad utskottet likaledes erfarit, inte något tillstånd för utförsel av krigsmateriel beviljats under hela 1980-talet. Så länge Iran är inblandat i krig eller i övrigt inte uppfyller de krav som ställs i riktlinjerna för svensk krigsmaterielexport kommer heller inte några sådana tillstånd att ges. Yrkande 3 i motion U514 får därmed anses besvarat.

Motion U409 och motion U411 yrkande 3 tar upp spörsmålet om utökad offentlig redovisning av vapenexporten. Utskottet finner det självfallet önskvärt att informationen om krigsmaterielexportens omfattning och fördelning ges offentlighet så långt det är möjligt med hänsyn till gällande sekretesslagstiftning. Utskottet noterar att en väsentligt vidgad offentlig redovisning av statistik rörande krigsmaterielexporten skett under senare år, vilket bl. a. framgår av den tidigare i detta betänkande behandlade regeringsskrivelsen. Motion U409 såvitt gäller utvidgning av den svenska vapenexportstatistiken (p. 6) och motion U411 yrkande 3 får därmed anses besvarad.

Motion U409 behandlar också krigsmaterielbegreppet, vilket motionärerna anser bör ses över i syfte att vidga dess innebörd så att en större del av den militära exporten kommer under regeringskontroll.

Denna fråga har flera gånger tidigare diskuterats i riksdagen. Redan år 1969 förelåg motioner som föreslog att jämkningar i förteckningen över krigsmateriel borde göras så att även produkter som i försäljningsstadiet kan anses som civila varor men av köparen lätt kan omändras för militärt bruk skulle klassificeras som krigsmateriel. Den ovan nämnda parlamentariska utredning som föregick 1983 års lagstiftning tillbakavisade emellertid sådana förslag med motiveringen att en dylik utvidgning av krigsmaterielbegreppet skulle innebära ett stort ingrepp i den civila exporten och medföra avsevärda nackdelar. Denna invändning väger enligt utskottets mening alltför lika tungt. Med nuvarande snabba tekniska utveckling blir allt fler produkter, inte minst på elektronikområdet, användbara både för civilt och militärt bruk. Redan nu är klassificeringsfrågorna ofta mycket svåra. En ytterligare begränsning av det varuflöde som huvudsakligen ligger på den civila marknaden skulle medföra ökade svårigheter och orsaka stor osäkerhet bland producenter och distributörer. Mot denna bakgrund avstyrks motion U409 vad gäller förslaget om översyn av krigsmaterielbegreppet (p. 3).

Uppföljningen av utredningen om sambandet mellan nedrustning och utveckling ("Med sikte på nedrustning" SOU 1984:62) behandlas i motionerna U403 yrkande 9, U409 och U411 yrkande 4. I U403 och U411 hemställs mera allmänt om förslag från regeringen om åtgärder för att åstadkomma en omställning från militär till civil produktion; U409 tar särskilt upp förslaget beträffande omställningsfonder.

Som utrikesministern framhöll i ett interpellationssvar i riksdagen den 9

december 1985 utgör utredningens betänkande ett värdefullt bidrag till förberedelsarbetet inför och vid den planerade FN-konferensen om nedrustning och utveckling, vilken avses äga rum år 1987. I avvaktan på utgången av denna konferens lägger regeringen inte nu fram några förslag med anledning av utredningen. För att föra arbetet vidare har emellertid nyligen tillsatts en interdepartemental arbetsgrupp under utrikesdepartementet med mandat att bl. a. analysera det inbördes sambandet mellan utredningens förslag och FN-konferensens resultat samt i tillämpliga delar ange tänkbara åtgärder för svensk uppföljning av konferensen. Gruppen skall även följa och dokumentera forskning kring omställningsfrågor och samhällsekonomiska kostnader för försvarsansträngningar m. m. Arbetet skall slutligt redovisas senast med utgången av 1987. Utskottet finner det naturligt att resultatet av konferensen och arbetsgruppens ansträngningar avvaktas innan ytterligare åtgärder övervägs. Motion U403 yrkande 9, U409 vad gäller förslaget om omställningsfonder (p. 2) och U411 yrkande 4 får därmed anses besvarade.

I motion U409 framförs också önskemålet att Sverige i internationella organ skall framlägga förslag om öppen redovisning och begränsning av den internationella vapenhandeln.

Försöken att inom FN:s och nedrustningskonferensens ram driva tanken på en öppnare redovisning av den internationella vapenhandeln – med sikte på en frivillig begränsning därav – har hittills varit föga framgångsrika. Orsaken härtil har varit att flertalet länder inom den alliansfria gruppen ansett att en sådan kontroll skulle verka diskriminerande mot dem som inte själva klarar sin vapenförsörjning; den skulle vidare kunna utgöra ett hinder för dessa att få tillgång till modern teknologi. Det må emellertid nämnas i detta sammanhang att den för några år sedan på danskt initiativ företagna FN-studien om konventionell nedrustning, inkl. aspekter på vapenhandeln, nu kommer att föreslås bli överförd för diskussion till FN:s nedrustningskommission. Därigenom kan frågan hållas aktuell och bli föremål för fortsatta diskussioner inom FN. Motion U409 såvitt gäller förslag beträffande den internationella vapenhandeln (p. 5) får därmed anses besvarad.

Slutligen föreslås i motion U407 yrkande 5 att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till förstatligande av de viktigaste krigsmaterielproducenterna. Enligt motionärernas mening krävs ökad insyn från statens sida liksom ökat ansvar för de anställda i ifrågavarande industrier för att möjliggöra erforderlig kontroll och övervakning. Detta kan inte ske utan att staten ikläder sig ett ägaransvar för dessa industrier.

Motioner med liknande innebörd har flera gånger behandlats av riksdagen, senast år 1985 (NU 1985/86:6). Motionsyrkandena har därvid genomgående avstyrkts med hänvisning till näringsutskottets uttalande år 1979 (NU 1978/79:29 s. 9):

Att Sverige upprätthåller egen produktion av försvarsutrustning är en förutsättning för tilltron till den svenska neutralitetspolitiken. Det är väsentligt att den industri som tillverkar utrustning för försvaret är föremål för stark samhällelig insyn och kontroll. Denna kontroll kan åstadkommas och åstadkommes också på skilda sätt. Enligt utskottets mening förutsätter den emellertid inte att staten har ägaransvaret för industrierna i fråga. Det bör vidare påpekas att den del av produktionen som avser krigsmateriel är

jämförelsevis liten i många företag. Att ett industriföretag till någon del tillverkar krigsmateriel kan knappast vara ett tillräckligt skäl för förstatligande av företaget i dess helhet. Att staten övertar endast delar av tillverkningen vid ett företag torde i regel vara svår genomförbart, särskilt i de fall då krigsmaterielproduktionen är nära sammankopplad med civil produktion. Ett förstatligande av krigsmaterielindustrin kan inte heller sägas innebära att förutsättningarna för en omställning till civil produktion blir enklare.

Riksdagen har följt utskotten.

De regler som gäller för svensk krigsmaterielexport tillämpas självfallet på samma sätt för privata och statligt ägda företag. Utskottet anser, med hänvisning till det anförda, att motion U407 yrkande 5 bör avstyrkas.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *översyn av reglerna för svensk krigsmaterielexport, m. m.*

att riksdagen förklarar motion 1985/86:U407 yrkande 3, motion 1985/86:U409 såvitt avser frågan om vapenexport och slutförbrukarintyg, motion 1985/86:U410 och motion 1985/86:U411 yrkandena 1 och 2 besvarade med vad utskottet anför,.

2. beträffande *kontroll av staters inre förhållanden i avseende på svensk krigsmaterielexport*

att riksdagen avslår motion 1985/86:U407 yrkande 4,

3. beträffande *begränsningar av krigsmaterielexporten till vissa länder, m. m.*

att riksdagen avslår motion 1985/86:U407 yrkandena 1 och 2 samt motion 1985/86:U409 såvitt avser begränsning av krigsmaterielexporten till vissa länder,

4. beträffande *vapenleveranser till Indonesien*

att riksdagen avslår motion 1985/86:U226 yrkande 1,

5. beträffande *vapenexport till Iran*

att riksdagen förklarar motion 1985/86:U514 yrkande 3 besvarat med vad utskottet anför,

6. beträffande *offentlig redovisning av vapenexporten*

att riksdagen förklarar motion 1985/86:U409 såvitt avser utökad offentlig redovisning av vapenexporten samt motion 1985/86:U411 yrkande 3 besvarade med vad utskottet anför,

7. beträffande *översyn av krigsmaterielbegreppet*

att riksdagen avslår motion 1985/86:U409 såvitt avser översyn av krigsmaterielbegreppet,

8. beträffande *åtgärder i anledning av utredningsbetänkandet Med sikte på nedrustning*

att riksdagen förklarar motion 1985/86:U403 yrkande 9, motion 1985/86:U409 såvitt avser omställningsfonder samt motion 1985/86:U411 yrkande 4 besvarade med vad utskottet anför,

9. beträffande *den internationella vapenhandeln*

att riksdagen förklarar motion 1985/86:U409, såvitt avser den internationella vapenhandeln, besvarad med vad utskottet anför,

res. 1 (vpk)

res. 2 (vpk)

Stockholm den 6 november 1986

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Ingemar Eliasson (fp), Maj-Lis Löow (s), Sten Sture Paterson (m), Rune Ångström (fp), Anita Bråkenhielm (m), Nils T Svensson (s), Gerd Engman (s), Viola Furubjelke (s), Lars Werner (vpk) och Görel Thurdin (c).

Reservationer

1. Begränsning av krigsmaterielexporten till vissa länder

Lars Werner (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "En begränsning" och slutar med "vissa länder (p. 1)." bort ha följande lydelse:

Det är självklart att ett samarbete med ett av stormaktsblocken på det sätt som sker i fråga om JAS-projektet inte är förenligt med Sveriges alliansfrihet och strävan till neutralitet vid krig. Det är lika självklart att svensk krigsmaterielexport till USA klart strider mot den andra grundsatsen i den svenska lagen, nämligen att export inte får ske till stat som riskerar att komma i väpnad konflikt. Riksdagen bör göra ett uttalande resp. fatta beslut av denna innebörd. Därmed tillgodoses yrkandena 1 och 2 i motion U407, vilka sålunda tillstyrks.

dels att utskottets hemställan i moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *begränsningar av krigsmaterielexporten till vissa länder, m. m.*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:U409 såvitt avser begränsning av krigsmaterielexporten till vissa länder och med bifall till motion 1985/86:U407 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

2. Vapenleveranser till Indonesien

Lars Werner (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Beträffande export" och på s. 5 slutar med "yrkande 1 avstyrks." bort ha följande lydelse:

Indonesien faller klart utanför den krets av länder som enligt den svenska

lagen kan komma i fråga som mottagare av svensk krigsmateriel. Alla vapen- och krigsmaterielleveranser till Indonesien bör därför avbrytas. Riksdagen bör göra ett uttalande med denna innebörd. Därmed tillstyrks yrkande 1 i motion U226.

dels att utskottets hemställan i moment 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *vapenleveranser till Indonesien*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:U226 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

3. Fortsatt vapenexport till Indonesien

Gunnel Jonäng (c), Ingemar Eliasson (fp), Rune Ångström (fp) och Görel Thurdin (c) anser

att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Beträffande export" och på s. 5 slutar med "av konstitutionsutskottet." bort ha följande lydelse:

Beträffande fortsatt vapenexport till Indonesien vill utskottet påpeka att detta är en kontroversiell fråga. Huruvida regeringen följt gällande riktlinjer kan ifrågasättas. Ärendet prövas för närvarande i konstitutionsutskottet.

